

**ДО 100-річчя
ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ПОЧЕСНОГО ЧЛЕНА УМТ
АКАДЕМІКА АН УКРАЇНИ О.С. ПОВАРЕННИХ**



20-го травня 2015 р. в Інституті геохімії, мінералогії та рудоутворення імені М.П. Семененка (ІГМР) НАН України відбулися Наукові читання, присвячені 100-річчю від дня народження видатного українського мінералога Олександра Сергійовича Поваренних. Читання були організовані ІГМР НАН України і Українським мінералогічним товариством. Зі вступним словом читання відкрив заступник директора ІГМР НАН України Л.М. Степанюк. З доповідями про внесок О.С. Поваренних у світову мінералогічну науку, його науково-організаційну діяльність і спогадами про вченого виступили О.М. Платонов, В.І. Павлишин, А.М. Таращан, В.М. Квасниця, О.А. Красильщикова і С.В. Геворк'ян. К.О. Ільченко і В.М. Хоменко виступили з науковими доповідями із сучасних питань інфрачервоної спектроскопії мінералів.

О.М. Платонов розповів про широкий спектр наукових інтересів О.С. Поваренних, який охоплював філософські питання природознавства, історію і методологію мінералогії, кристалохімію мінералів, фізику мінералів, науково-критичний огляд і аналіз закордонної літератури з мінералогії та суміжних наук. Детальніше О.М. Платонов розглянув кристалохімічну класифікацію мінеральних видів, яку розробив і запропонував мінералогам О.С. Поваренних. Навіть одна ця робота, на думку доповідача, дає змогу оцінити гігантський масштаб її творця, якого в науковій ієрархії можна вважати одним із провідних мінералогів-кристалохіміків ХХ ст.

В.І. Павлишин розповів про внесок розробок О.С. Поваренних у викладання кристалохімії мінералів у вищих навчальних закладах, зокрема звернув увагу на докторську дисертацію Олександра Сергійовича «Кристаллохимические основы учебника минералогии». В.І. Павлишин поділився також спогадами про спільну з О.С. Поваренних участь у багатьох всесоюзних і міжнародних наукових конференціях і симпозіумах, про те, як високо цінували на міжнародному рівні О.С. Поваренних як ученого, з якою повагою ставилися до О.С. Поваренних як вітчизняні, так і закордонні колеги, про його чудовий голос як тенора, його глибокі знання класичної музики й інші цікаві та маловідомі факти з життя і діяльності вченого.

А.М. Таращан розповів про перші спроби О.С. Поваренних узагальнити на кристалохімічних засадах дані стосовно люмінесценції мінералів, що існували на той час. Це, зокрема, перші спроби вченого пов'язати люмінесцентні характеристики іонів-хромофорів у мінералах з їхньою електронегативністю, електронною конфігурацією, ковалентністю хімічних зв'язків у хромофорних комплексах та іншими параметрами.

У доповіді В.М. Квасниці була висвітлена науково-організаційна діяльність О.С. Поваренних як голови Ради Українського відділення Всесоюзного мінералогічного товариства у 1961—1970 рр.

О.А. Красильщикова у своїх спогадах торкнулась цікавих подробиць про спільні з О.С. Поваренних польові геологічні експедиції до Сибіру й Уралу. С.В. Геворк'ян розповіла про напружену роботу під його керівництвом над фундаментальною монографією «Природа химической связи и атлас инфракрасных спектров минералов», рукопис якої за доволі незрозумілих обставин, на жаль, був безповоротно втрачений.

К.О. Ільченко у доповіді «Особливості ізоморфізму іонів карбонату в структурі апатиту за даними ІЧ-спектроскопії», яку вона присвятила світлій пам'яті академіка О.С. Поваренних, на прикладі зразків апатиту з різних лужних і основних порід показала різноманітні можливості методу сучасної ІЧ-спектроскопії для кристалохімічних досліджень, розпочатих ще О.С. Поваренних і С.В. Геворк'ян.

У науковій доповіді В.М. Хоменка було узагальнено та проаналізовано нові оригінальні дані щодо одного з цікавих напрямів ІЧ-спектроскопії мінералів, а саме спектроскопії газових молекул. Особливу увагу було приділено унікальному природному явищу — мономолекулярним орієнтованим газам у структурних порожнинах мінералів, і характеру їх взаємодії з кристалічною ґраткою.

М.М. ТАРАН